

4

การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงาน บัญชีคุณภาพให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล Enhancing Operational Efficiency of The Quality Accounting Firm to The Digital Quality Accounting Firm

จินดา จอกแก้ว ธารณา เปี่ยมชาคร และ นุชนาถ จันทเตมีย์
Jinda Jokkaew Tharana Paemchakon
and Nutchanat Junttamee





การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพ ให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล

Enhancing Operational Efficiency of The Quality Accounting Firm to
The Digital Quality Accounting Firm

จินดา จอกแก้ว¹ ธารณา เปี่ยมชาคร² และ นุชนาถ จันทเตมีย์³

Jinda Jokkaew Tharana Paemchakon and Nutchanat Junttamee

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก จังหวัดกรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Krirk University, Bangkok 10220, Thailand

e-mail : jindajokk@gmail.com

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก จังหวัดกรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Krirk University, Bangkok 10220, Thailand

e-mail : tharanap@hotmail.com

³คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก จังหวัดกรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Krirk University, Bangkok 10220, Thailand

e-mail : nuch.1007@hotmail.com

Received : February 10, 2021 Revised : May 7, 2021 Accepted : May 11, 2021

4

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ส่งผลให้สำนักงานบัญชีคุณภาพเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพให้ก้าวไปสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล โดยมีแนวคิดองค์ประกอบ 3 ส่วน ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และกรอบแนวคิดสำหรับฐานการรายงานทางการเงิน คือ ส่วนที่ 1 คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย (1) ความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ (2) ความทันเวลา (3) เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ส่วนที่ 2 คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย (1) การบูรณาการของระบบสารสนเทศ (2) ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศ (3) ความเสถียรของระบบสารสนเทศ ส่วนที่ 3 สมรรถนะนักบัญชียุคดิจิทัล ประกอบด้วย (1) ทักษะความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี (2) ความรู้ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ (3) ทักษะในการใช้และประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ (4) ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลการเงิน (5) ทักษะในการสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลการเงิน และบัญชี (6) ทักษะความรู้ด้านธุรกิจ (7) จรรยาบรรณทางวิชาชีพ
คำสำคัญ : ยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน; สำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล; นักบัญชียุคดิจิทัล; ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

Abstract

The revolution of Thai economic structure towards digital economy has accelerated the operational efficacy of an accounting firm to digitize its accounting services. According to the International Education Standards for Professional Accountants, three components are covered as basic concepts and conceptual framework for financial reporting . Part 1: the quality of accounting information consists of (1) accuracy and completeness, (2) timeliness and (3) concerning decision-making. Part 2: quality of accounting information system consists of its (1) integration (2) flexibility and (3) stability. Part 3, the digital accountant competencies consists of (1) knowledge of professional accounting (2) knowledge of information technology (3) skills in applying information technology tools (4) ability in financial data analysis (5) communication skills relating to finance and accounting information (6) knowledge and skills in business and (7) professional ethics.

Keyword : Enhancing Operational Efficiency; Digital Quality Accounting Firm; Digital Accountant; Accounting Management Information System

บทนำ

โครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรม ข้อมูล และทักษะความรู้เฉพาะทางของทรัพยากรมนุษย์อันจะนำมาซึ่งความมั่งคั่งและยั่งยืนของประเทศไม่ได้มีแต่ธุรกิจ



หรือกลุ่มผู้บริโภคเท่านั้นรวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลภาคธุรกิจที่เข้าสู่โลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพในทุกมิติของหลากหลายอาชีพด้วยกัน จากการแสดงข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย พบว่าคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดกว่า 150% ส่งผลให้ปัจจุบันไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 47.5 ล้านคน หรือราว 70% ของจำนวนประชาชนทั้งหมดโดยเฉพาะ Gen Y (19-38 ปี) ดังนั้นกระบวนการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของโลกที่ถูกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานของธุรกิจในทุกมิติมากขึ้นเพื่อให้เกิดความสอดคล้องนโยบายของประเทศไทยเมื่อยุคเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจถือว่าเป็นความท้าทายของประเทศโดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการที่จะขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ยุค “ประเทศไทย 4.0” ที่มีการสร้างโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันระหว่างเศรษฐกิจภายในกับเศรษฐกิจโลก (Connect to the World) รวมทั้งการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐบาลที่มุ่งสู่การปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นเทคโนโลยียุคดิจิทัลใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยวิธีการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการทำงาน (Digitization) ทั้งนี้ความเข้มแข็งภายในจะต้องสร้างขึ้นจากการยกระดับนวัตกรรมทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเข้มแข็งได้โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความพร้อมมีด้วยกัน 5 ด้าน คือ (1) การพัฒนาเกษตรกรแบบเต็มไปสู่นวัตกรรมทางการเกษตร (smart farmer) (2) การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ (3) การพัฒนานวัตกรรมทางด้านปัญญาประดิษฐ์ (4) การพัฒนากลุ่มเทคโนโลยีทางวัฒนธรรมและกลุ่มงานบริการที่มีมูลค่าสูง และ (5) การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเงินและการบัญชี รวมถึงระบบซื้อขายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีความทันสมัยและสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, อ้างใน Borworn, 2560)

การขับเคลื่อนในสายงานวิชาชีพบัญชีก็เป็นหนึ่งส่วนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่พยายามพัฒนาการประกอบวิชาชีพบัญชีมาอย่างต่อเนื่องสำนักงานบัญชีจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อการดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความรู้กลยุทธ์ในการรับมือกับการปรับเปลี่ยนมีความสามารถในการปรับตัว จึงต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยการสร้างความเข้มแข็งในด้านที่ (5) คือ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเงินและการบัญชี รวมถึงระบบซื้อขายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีความทันสมัยและสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ดังจะเห็นได้จากที่ผ่านมา กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ผลักดันให้มีโครงการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีขึ้นและพยายามยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ฐปนพรรณ นุทกาญจนกุล (2560) ผลกระทบและการเตรียมความพร้อมของนักบัญชีไทยต่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) ผลการวิจัยพบว่า ปัญญาประดิษฐ์มีผลต่อวิชาชีพบัญชีในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือลดขั้นตอนกระบวนการทำงานด้านข้อมูลที่ช่วยให้การตัดสินใจให้ปราศจากอคติ แต่อาจมีความเสี่ยงเรื่องการจารกรรมข้อมูลทางไซเบอร์และเรื่องการเตรียมความพร้อมนักบัญชีไทยต่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) การปรับตัวยุคดิจิทัล การปรับเปลี่ยนทัศนคติและยอมรับเทคโนโลยีพัฒนาตนเองเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ด้าน Programing, Machine Learning ทำความเข้าใจระบบความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) นอกจากนี้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ได้มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องซึ่งปัจจุบันได้มีการใช้ AI ในการทำงานกันอย่างแพร่หลาย สำหรับด้านบัญชีระบบไม่ได้เป็นสิ่งที่ทดแทนการทำงานของนักบัญชี แต่กลับเป็นตัวเสริมให้นักบัญชีสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กรและระบบเศรษฐกิจผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างระบบ AI กับนักบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561) ขณะที่ศุภร์ศศิพรรณ วงศ์ประเทศ (2561) ความพร้อมของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของสำนักงานบัญชีในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเตรียมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของสำนักงานบัญชี นักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระบบบัญชีและมีความพร้อมของการใช้งานต่อปัญญาประดิษฐ์ได้



บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานบัญชีคุณภาพก้าวไปสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทสำนักงานบัญชีคุณภาพ

สำนักงานบัญชีคุณภาพ หมายถึง สำนักงานบัญชีที่มีการพัฒนาระบบการทำบัญชีที่มีความทันสมัย และมีคุณภาพในการบริการด้านการจัดทำบัญชี มีการรักษาระดับการให้บริการจนเป็นที่น่าเชื่อถือที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในคุณภาพของการบริการรวมถึงการทำบัญชีที่ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทันต่อเวลาที่กำหนดเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของการสะท้อนถึงผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงินของกิจการ ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO : 9001 : 2008 และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชี โดยมีการกำหนดมาตรฐาน 7 ข้อที่สำนักงานบัญชีควรมี คือ ความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชี กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี การจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี การปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี การติดตาม ตรวจสอบของสำนักงานบัญชี และการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีการกำหนดให้มีการออกหนังสือรับรองคุณภาพให้แก่สำนักงานบัญชีที่ผ่านการตรวจประเมินการปฏิบัติตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพให้เป็นอย่างสำนักงานบัญชีที่ดีที่ควรยึดถือและปฏิบัติตามกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เปิดโอกาสให้สำนักงานบัญชีที่มีความพร้อมเข้าร่วมโครงการได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี และข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563)

ทิศทางการยกระดับสำนักงานบัญชีคุณภาพยุคดิจิทัล

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งประสิทธิภาพของเทคโนโลยีช่วยในการจัดเก็บรวบรวม

ข้อมูลการเชื่อมโยงข้อมูล การวิเคราะห์และประมวลผลที่รวดเร็วเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประหยัดเวลาดำเนินงานแต่เพิ่มประโยชน์ในการใช้งานส่งผลต่อการมีประสิทธิภาพขององค์กรได้มากยิ่งขึ้น Astrachan (2010) พบว่าประโยชน์ของสารสนเทศทางบัญชีที่ดีจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับองค์กร อีกทั้งสามารถช่วยให้องค์กรดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น ทิศทางการยกระดับสำนักงานบัญชีจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้าไปเพื่อช่วยในการยกระดับการบริหารจัดการดำเนินการและพัฒนาสำนักงานให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการด้านการทำบัญชีซึ่งนี้ในการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการยกระดับและพัฒนาสำนักงานบัญชีให้มีคุณภาพต้องเตรียมความพร้อมปัจจัยภายในองค์กรหลายด้านด้วยกัน เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารระบบเครือข่าย กระบวนการทำงานที่ซับซ้อน รวมทั้งบุคลากรที่ทำงานระบบสารสนเทศเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใช้บริการเกิดความยอมรับและมีประสิทธิภาพ

เมื่อกระแสของการเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจไปสู่ยุคดิจิทัลเกิดขึ้นในปัจจุบันกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงเร่งสร้างมาตรฐานสำนักงานบัญชีคุณภาพโดยการขยายบทบาทเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรปรับเปลี่ยนรูปแบบสำนักงานบัญชีคุณภาพแบบดั้งเดิมให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล มุ่งเน้นการให้บริการด้านการจัดทำบัญชีแก่ลูกค้าด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยบริหารจัดการระบบบัญชี ในการรวบรวม จำแนก จัดเก็บ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจให้สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์, 2563) อีกทั้งกระตุ้นโดยวิธีการมอบรางวัลให้สำนักงานบัญชีดิจิทัลดีเด่นประจำปี 2563 (Best Digital Accounting Firm Award 2020) เพื่อกระตุ้นให้สำนักงานบัญชีคุณภาพปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ซึ่งมีสำนักงานบัญชีคุณภาพที่ผ่านหลักเกณฑ์การพิจารณาการประกวดรอบแรกได้รับประกาศเกียรติคุณ จำนวน 10 ราย และมีสำนักงานบัญชีคุณภาพที่มีผลการประเมินในระดับยอดเยี่ยมและได้รับรางวัลสำนักงานบัญชีดิจิทัลดีเด่น (Best Digital Accounting Firm Award) จำนวน 12 ราย



การปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในยุคปัจจุบันเนื่องจากมีการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีหรือการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเงินและการบัญชีรวมถึงระบบซื้อขายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ย่อมมีขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมากขึ้น อาทิ เช่น ระบบสารสนเทศการจัดเก็บรักษาเอกสารที่ถูกต้องและปลอดภัยน่าเชื่อถือได้ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและการรายงานทางการเงินโดยใช้ระบบสารสนเทศ การนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาประยุกต์ใช้กับการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ รวมถึงการกำกับดูแลกิจการของสำนักงานบัญชีคุณภาพโดยผ่านระบบเอกสารออนไลน์ (Edocument) ในรูปแบบของระบบ e-Tax Invoice หรือ e-Receipt ระบบ e-Withholding Tax ระบบ e-Filing ซึ่งในระบบงาน Digital สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะถูกแทนที่ระบบสารสนเทศระบบเดิมที่ทำด้วยมือ (Manual) ของพนักงาน (สุชาติ กรวิทยา ศิลปะ, 2559) ซึ่งสำนักงานบัญชีคุณภาพต้องตระหนักและเตรียมตัวรับการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตลอดจนปรับตัวให้ก้าวทันโลกดิจิทัลที่ทำให้การทำงานอาจเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นโดยการเพิ่มความรู้จักความสามารถทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทุกๆ ด้านถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการได้ดังนั้นสำนักงานบัญชีคุณภาพในยุคดิจิทัลจึงเป็นมากกว่าการทำบัญชี (ไสรดา เลิศอาภาจิตร, 2563) กรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่มีหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจให้มีการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามกฎหมายได้เล็งเห็นความสำคัญของการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลโดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้เตรียมความพร้อมทั้งในเรื่ององค์ความรู้และเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีให้พร้อมรับกับระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ที่มีการบริหารงานภายในและให้บริการแก่ลูกค้าด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) จึงกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการส่งเสริมผลักดันเร่งสร้างสำนักงานบัญชีคุณภาพในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการของธุรกิจสำนักงานบัญชีจากแบบดั้งเดิม (Traditional services) ไปสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล (Digital Accounting Firm) ซึ่งเป็นการให้บริการด้านการทำบัญชีแก่ลูกค้าโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ในการรวบรวมจัดเก็บ

วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลอย่างมีระบบและรวดเร็ว (บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์, 2563) ข้อมูลทั้งหมดจะถูกจัดเก็บประมวลผลและวิเคราะห์ด้วย Cloud Computing พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลทางบัญชีที่กระบวนกรเข้าด้วยกันส่งผลให้งบการเงินที่ได้มีความถูกต้องสามารถจัดทำบัญชีให้แก่ธุรกิจได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ลดขั้นตอนในการจัดส่งเอกสาร ลดการสูญหาย และความผิดพลาดในการส่งข้อมูลและนำเสนอข้อมูลดังนั้นการยกระดับของสำนักงานบัญชีคุณภาพก้าวสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลหลักตามกรอบมาตรฐานการการศึกษา ระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants : IES) ร่วมกับกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ดังนี้

แนวคิดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants : IES)

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants : IES) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานกำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษา ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชี ทักษะทางวิชาชีพ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ที่กำหนดโดยสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC) ในบทความนี้จะกล่าวถึง 3 ฉบับ ดังนี้ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562)

1. มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี : IES2 กำหนดให้นักบัญชีมีอาชีพต้องมีความรู้ทางวิชาชีพ กำหนดหลักสูตรการศึกษาสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีโดยต้องครอบคลุม 3 ส่วน คือ ความรู้ด้านการบัญชี การเงินและความรู้วิชาที่เกี่ยวข้อง (Accounting, Finance and Related Knowledge) ความรู้ด้านองค์กรและธุรกิจ (Organization and Business) และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Technology)

2. มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี : IES3 กำหนดให้นักบัญชีมีอาชีพมีทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ทักษะ



ด้านสติปัญญา (Intellectual Skill) ทักษะด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่ (Technical and Functional Skill) ทักษะด้านคุณลักษณะเฉพาะด้านบุคคล (Personal Skill) ทักษะในการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น (Interpersonal and Communication Skill) ทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจและองค์กร (Organizational and Business Management Skill) ความเที่ยงธรรม (Objectivity) ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพและความระมัดระวังรอบคอบ (Professional Competence and Due Care) การรักษาความลับ (Confidentiality) การปฏิบัติตนเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (Professional Behavior)

3. มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี : IES4 กำหนดให้นักบัญชีมืออาชีพต้องเป็นผู้มีคุณค่าแห่งวิชาชีพมีจริยธรรมและทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (Professional Value, Ethic and Attitudes) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีจรรยาบรรณ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) ความเที่ยงธรรม (Objectivity) ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพและความระมัดระวังรอบคอบ (Professional Competence and Due Care)

4

กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน

กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการแก้ปัญหาทางการเงินบัญชีในขณะที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีสำหรับเรื่องนั้นๆ ซึ่งได้กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพที่ทำให้การนำเสนอข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์แก่ผู้ใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้สูงสุด ประกอบด้วย ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน และลักษณะเชิงคุณภาพเสริม

การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีดิจิทัล

การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล หมายถึง การดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้นกว่าเดิมจากการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานแบบเดิมโดยการนำสารสนเทศทางบัญชีมาช่วยในการจัดการด้านการบริหารและด้านการจัดการข้อมูลทางการเงินและบัญชีเพื่อมุ่งสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล ดังนั้นการยกระดับประสิทธิภาพการ

ดำเนินงานสำนักงานบัญชีในการรองรับเศรษฐกิจยุคดิจิทัลเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นข้อมูลทางการบัญชีและการเงินด้วยนวัตกรรมและก้าวทันยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี คุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชี และสมรรถนะของนักบัญชียุคดิจิทัล

ส่วนที่ 1 คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี (Information Data Quality)

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี (Accounting information Quality) หมายถึง เป็นข้อมูลที่ได้รับการจัดระเบียบและการใช้ประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจองค์กรที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริหารและสนับสนุนการตัดสินใจ คุณภาพข้อมูลทางบัญชีตามคุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลทางการบัญชีในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน สามารถวัดได้จาก ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความน่าเชื่อถือ ความเข้าใจได้ ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ ส่วนคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ สามารถวัดได้ใน 4 องค์ประกอบ ประกอบไปด้วย 1. ความถูกต้อง 2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ 3. ความทันสมัย/เป็นปัจจุบัน 4. เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Delone and Mclean, 2003)

นอกจากนี้กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2562) ได้อธิบายถึง ลักษณะที่ทำให้ข้อมูลมีประโยชน์ (Qualitative Characteristics of Useful Financial Information) สูงสุดในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (Fundamental Qualitative Characteristics) ประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ลักษณะของข้อมูลยังขึ้นอยู่กับความมีสาระสำคัญ (Materiality) และความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) ของข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ควรมี 3 ลักษณะ คือ ความครบถ้วน ความเป็นกลาง และปราศจากข้อผิดพลาด

ลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (Enhancing Qualitative Characteristics) ข้อมูลทางการเงินยังสามารถเพิ่มประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้นด้วยลักษณะเชิงคุณภาพเสริม ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ ความสามารถเปรียบเทียบได้ (Comparability)



ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (Verifiability) ความทันเวลา (Timeliness) และ ความสามารถเข้าใจได้ (Understandability) เหตุผล

จะเห็นได้ว่าปกติข้อมูลทางการบัญชีสามารถจำแนกตามลักษณะของข้อมูล ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Information) เป็นข้อมูลที่สามารถวัดค่าเป็นตัวเลขได้จึงมักใช้เป็นข้อมูลหลักในเรื่องการวางแผน การประเมินผล การควบคุม และการตัดสินใจ และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Information) เป็นข้อมูลที่ไม่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้จึงใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนพิจารณาประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น เพื่อความสมบูรณ์ของกระบวนการตัดสินใจข้อมูลทั้งสองลักษณะจึงถูกนำมาใช้ควบคู่ร่วมกันในทางการบัญชี คำนิยามของคุณภาพข้อมูล หมายถึง ความเหมาะสมในการใช้งานข้อมูล ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลแต่ละบุคคลมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลชุดเดียวกันคุณภาพข้อมูลย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามมุมมองของผู้ใช้งานหรือผู้ใช้ประโยชน์ ซึ่งข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพย่อมให้ประโยชน์ต่อผู้ใช้ทางการเงินในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรมีลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน กล่าวคือ ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน และลักษณะเชิงคุณภาพเสริม ข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของบัญชีดิจิทัลคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้จากความถูกต้องของข้อมูล ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ความทันสมัยที่เป็นปัจจุบันของข้อมูล และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ส่วนที่ 2 คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ระบบสารสนเทศเป็นชุดขององค์ประกอบที่ทำงานร่วมกันเพื่อ รวบรวม ประมวลผล จัดเก็บข้อมูล เพื่อสร้างสารสนเทศที่ช่วยการตัดสินใจและการควบคุม ในองค์กร ลักษณะการทำงานระบบสารสนเทศประกอบด้วย 3 ส่วน การนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ (Input) การประมวลผล (Processing) การนำเสนอผลลัพธ์ (Output) ระบบสารสนเทศสามารถสะท้อนกลับ (Feedback) สำหรับการปรับปรุงและประเมินข้อมูล Input ที่สามารถนำเอาไปใช้ประโยชน์เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการดำเนินงานและพิจารณาประกอบการตัดสินใจได้

ดังนั้นกระบวนการสารสนเทศที่ดีต้องมีความสามารถในการเข้าถึง (accessibility) การมีส่วนร่วม (participation) และการเชื่อมโยง (connectivity) ที่มีประสิทธิภาพกระบวนการทางธุรกิจของระบบสารสนเทศมีระบบย่อยสารสนเทศทางการบัญชี 3 ระบบ คือ ระบบการประมวลผล ระบบบัญชีแยกประเภทและรายงานทางการเงิน และระบบรายงานทางการบริหาร

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System)

ระบบที่ใช้เพื่อการรวบรวมขั้นตอนการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลทางบัญชีและการเงินซึ่งใช้สำหรับผู้ตัดสินใจ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยทั่วไปจะเป็นระบบคอมพิวเตอร์ใช้ในการตรวจสอบกิจกรรมทางการบัญชีให้เกิดการเชื่อมโยงกับทรัพยากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รายงานทางการเงินสามารถใช้ได้ทั้งภายในสำหรับผู้บริหารและภายนอกสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีถูกออกแบบเพื่อสนับสนุนงานทางด้านบัญชีและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการตรวจสอบรายงานบัญชีการเงิน รายงานบัญชีผู้บริหารและด้านภาษี ระบบสารสนเทศทางการบัญชีได้ถูกพัฒนาอย่างกว้างขวางในด้านการตรวจสอบและการรายงานทางการเงิน ปกติระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีส่วนประกอบหลัก 2 ส่วน คือ การจัดทำบัญชีที่อยู่ภายใต้วัฏจักรการทำบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอสารสนเทศแก่ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินขององค์กรรวมถึงการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศการตัดสินใจให้ผู้บริหาร ซึ่งนักบัญชีสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศใช้ในการประมวลผลข้อมูลได้ ส่วนระบบบัญชีบริหาร (Managerial Accounting System) เป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงินสำหรับผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ โดยการนำข้อมูลบัญชีการเงินมาจัดรูปแบบและประมวลผลเพื่อรายงานตามความต้องการผู้บริหารเน้นการให้ความสำคัญกับการจัดการสารสนเทศทางการบัญชีแก่ผู้ใช้ข้อมูลภายในองค์กรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล

คุณสมบัติระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีคุณภาพ

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ ช่วยให้เกิดความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร เป็นการลดต้นทุน สามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลที่มีความถูกต้อง รวดเร็วและมี



คุณภาพ ซึ่งระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีพื้นฐานการพัฒนามาจากระบบบัญชี โดยระบบสารสนเทศทางการบัญชีได้ถูกออกแบบขึ้นมาทำหน้าที่ในการแปลงและประมวลผลข้อมูลทางการเงินเพื่อช่วยให้มีความเชื่อมั่นน่าเชื่อถือเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (Seung Hwan Kang and Jira Yammeesri, 2013) ทุกขั้นตอนการปฏิบัติงานระบบสารสนเทศทางการบัญชีต้องมีคุณภาพเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการประมวลผล ตลอดจนขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลด้วยสารสนเทศทางการบัญชีที่ช่วยในการตัดสินใจทั้งภายในและภายนอกองค์กรซึ่งคุณสมบัติของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีคุณภาพที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ความยืดหยุ่นในการใช้งานและปรับปรุงระบบสารสนเทศ และการเข้าถึงระบบสารสนเทศ (Delone & McLean, 2003)

4

ความยืดหยุ่นในการใช้งานและปรับปรุงระบบสารสนเทศ คือ ความสามารถในปรับเปลี่ยนระบบให้มีความยืดหยุ่น มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศนั้นๆ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ใช้งานได้ง่าย รวมถึงการบำรุงรักษาและอายุการใช้งานตลอดจนต้นทุนที่เหมาะสม

ความมีประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ คือ ความมีประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศที่ดีเป็นการประมวลผลข้อมูลการปฏิบัติงานโดยผ่านกระบวนการของระบบสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล การปรับปรุงข้อมูลด้วยความรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยในการจัดเก็บข้อมูลที่มีฐานข้อมูลจำนวนมากขนาดใหญ่ได้อย่างทันสมัย ซึ่งความมีประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถวัดได้จาก ความเสถียรของระบบ ระบบมีการบูรณาการ และมีความยืดหยุ่น

การเข้าถึงระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบสารสนเทศที่ดีต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูล (Access) ได้ง่ายมีความรวดเร็วช่วยให้การติดต่อสื่อสารโดยการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์มีการติดต่อได้ภายในเวลาที่รวดเร็ว เห็นได้ว่า นักบัญชียุคดิจิทัลต้องเปลี่ยนบทบาทตนเองนอกจากมีความจำเป็นต้องพัฒนาให้ตนเองมีความรู้ทักษะด้านวิชาชีพบัญชีแล้วยังต้องมีทักษะความรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสายวิชาชีพบัญชี และที่สำคัญต้องคำนึงถึงการปฏิบัติงานในวิชาชีพภายใต้

จรรยาบรรณของวิชาชีพบัญชีควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อปรับทัศนคติในการปฏิบัติงาน ให้มีความเป็นผู้นำที่สามารถนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถเป็นที่ปรึกษา และช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนร่วมกับผู้บริหารได้เป็นอย่างดีมากกว่าเป็น แต่เพียงผู้ตามเหมือนในอดีตที่ผ่านมา อันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ที่มีประสิทธิภาพ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีคุณภาพประกอบด้วย ความ ยืดหยุ่นในการใช้งานและปรับปรุงระบบสารสนเทศ ความมีประสิทธิภาพระบบ สารสนเทศ และการเข้าถึงระบบสารสนเทศที่ดีจะทำให้การบันทึกบัญชี การ จัดทำและยื่นภาษีรวมถึงการจัดทำรายงานทางการเงินกระทำได้อย่างอัตโนมัติบน ระบบออนไลน์ กระบวนการทางบัญชีจะง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการออกอินวอยซ์ การชำระเงิน และการบันทึกและจัดการข้อมูลต่าง ๆ จะสามารถทำได้ทันทีบน ระบบออนไลน์ระบบสารสนเทศทางการบัญชีใหม่ ๆ จะทำให้งานบัญชีมี ประสิทธิภาพมากขึ้นและจะช่วยให้การใช้ประโยชน์จาก Big Data มาใช้ในการ วิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงในการลงทุนหรือจัดทำงานงบประมาณเพื่อใช้ในการ ตัดสินใจและพัฒนาองค์กร

ส่วนที่ 3 สมรรถนะนักบัญชียุคดิจิทัล

นักบัญชียุคดิจิทัลควรมีทักษะด้านเทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์ เป็นฟันเฟือง หลักที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนองค์กรในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านการบัญชี ในเศรษฐกิจ ยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อสำนักงานบัญชีในปัจจุบันมีกฎหมาย ข้อบังคับของการ จัดทำและการนำเสนอสารสนเทศการบัญชี การภาษีอากรด้วยระบบออนไลน์ เช่น การยื่นงบผ่านระบบ e-filing ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ระบบ e-Receipt ระบบ e-Tax Invoice ระบบงานดิจิทัลยุคใหม่เหล่านี้เข้ามาแทนที่ระบบสารสนเทศระบบ เก่าที่ทำได้ด้วยมือของพนักงาน (Manual) ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชี จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมต้องปรับความรู้ทักษะทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และทักษะดิจิทัลสมัยใหม่เข้าไปประยุกต์ใช้ต่องานที่ปฏิบัติให้มากขึ้น (พัชรินทร์ ใจเย็น, 2560) สมรรถนะนักบัญชีในปัจจุบันที่พึงมีนั้นควรเป็นทักษะสมัยใหม่ด้าน ดิจิทัลประกอบไปด้วยการใช้โปรแกรมบัญชีโปรแกรมทางธุรกิจ รู้จักการค้นคว้า ข้อมูลทางการบัญชีบนโลกออนไลน์ความสามารถในการสื่อสารที่หลากหลายช่อง



ทาง มีการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการบัญชีมาประยุกต์ใช้ในประจำวัน รักษาข้อมูลทางการบัญชีในระบบดิจิทัลด้วยความปลอดภัย

สมรรถนะในการทำงานของนักบัญชี หมายถึง การที่ผู้ทำบัญชีมีทักษะความรู้ความสามารถเพียงพอประกอบวิชาชีพอยู่ในเกณฑ์ระดับตามที่มาตรฐานกำหนดไว้เป็นบรรทัดฐานโดยต้องสามารถนำองค์ความรู้ในวิชาชีพบัญชีไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้ระบุว่าสมรรถนะในการทำงานของนักบัญชีประกอบไปด้วย ความรู้ความสามารถทางเทคนิค ทักษะความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ และค่านิยมจริยธรรม ทศนคติทางวิชาชีพมาใช้ในการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสามารถวัดสมรรถนะของผู้ทำบัญชีได้ ดังนี้

4

ทักษะความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการบัญชี การเงินและความรู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านความรู้ทางองค์การธุรกิจ และด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่องเนื้อหาโปรแกรมการศึกษาสำหรับวิชาชีพบัญชี) นอกจากนี้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพระบุทักษะวิชาชีพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีที่เป็นการผสมผสานกันระหว่าง 5 ทักษะ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านสายวิชาชีพบัญชีเกิดทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ นักบัญชีต้องมีทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้ ทักษะทางด้านวิชาการเชิงปฏิบัติ ทักษะทางด้านสติปัญญา ทักษะทางด้านลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทักษะทางการสื่อสารและสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะด้านการจัดการทางธุรกิจและการบริหารองค์กร (มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล)

ค่านิยมทางวิชาชีพจริยธรรมและทัศนคติ ที่เป็นกรอบคุณค่าทางวิชาชีพ จริยธรรมและทัศนคติที่นักบัญชีระดับมืออาชีพควรมีในการประกอบอาชีพและเพื่อทำหน้าที่อย่างมีจริยธรรมที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและวิชาชีพ

เมื่อนักบัญชีถูกคาดหวังให้รับบทบาทที่กว้างขึ้น นักบัญชีก็จำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ แนวทางการเตรียมตัวเป็นนักบัญชียุคดิจิทัล ดังนั้นสิ่งที่นักบัญชีควรเพิ่มทักษะนักบัญชียุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่องในการเพิ่มสมรรถนะของ

ผู้ทำบัญชียุคดิจิทัลให้สอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้ ดังนี้

1. ทักษะความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี หมายถึง ความรู้ความสามารถ วิชาชีพบัญชีและ ทักษะอื่นในการปฏิบัติงานที่สะสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จนเกิดความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ในเรื่องวิชาชีพบัญชีและทักษะอื่น ๆ และนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และนำประสบการณ์นั้น ๆ มาใช้ในการทำงานเพื่อผลงานที่มีคุณภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว

2. ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักบัญชีต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตลอดเวลาเพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้ในงานด้านบัญชีเพื่อให้ข้อมูลในการตัดสินใจแก่ผู้บริหารนักบัญชีควรศึกษาเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตลอดเวลา (พัชรินทร์ ใจเย็น และคณะ, 2560) กล่าวคือ ทักษะความสามารถในการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ นักบัญชียุคดิจิทัลต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรมทางการบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจโดยสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ด้วยตนเองเมื่อโปรแกรมมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น

3. ทักษะในการใช้และประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามแนวคิดในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในทุกมิติที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับการทำงานของนักบัญชีดิจิทัลในยุคปัจจุบันเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการนำเอาอุปกรณ์พกพาส่วนตัวมาเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายในที่ทำงาน เพื่อเข้าถึงระบบสารสนเทศที่สำคัญขององค์กร (Bring Your Own Device) แปลตรงตัวได้ว่า “การนำอุปกรณ์ของคุณมา (ใช้งาน) เอง” เพื่อสนับสนุนการทำงาน การนำส่งเอกสารทางด้านการบัญชีและภาษีอากรด้วยรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Revenue) การจ่ายชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) การนำส่งงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD e-Filing) (อุเทน เลาน้ำทา และนิภาพร อบทอง, 2560) งานวิจัยนี้ทักษะในการใช้และประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การนำโปรแกรมสำเร็จรูปนักบัญชีมาใช้เพื่อให้งานมีความถูกต้อง แม่นยำ และสำเร็จตามเป้าหมาย



4. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลการเงิน นักบัญชีต้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการประยุกต์เพื่อนำเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มีความสามารถในการนำเครื่องมือด้านเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานผันตัวไปเป็นนักวิเคราะห์ข้อมูลการเงินและข้อมูลธุรกิจ เป็นนักวางระบบบัญชีอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ระบบทำงานถูกต้อง เป็นไปตามมาตรฐานบัญชีและภาษี โดยอาศัยข้อมูลแบบ Big data technology จะทำให้นักบัญชีสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ในหลากหลายมิติมากขึ้น

5. ทักษะในการสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลการเงินและบัญชี มีความสามารถในการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบในยุคสมัยใหม่ นักบัญชีดิจิทัลควรเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้หลากหลายภาษาเนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อประสานงาน หากนักบัญชีสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน ได้อย่างคล่องแคล่วก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวเองและทีมงานบริษัทที่ทำงานมากขึ้น

6. ทักษะความรู้ด้านธุรกิจ นักบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาทักษะขั้นสูงในการทำงานกับข้อมูลพัฒนาทักษะการคิดในระดับกลยุทธ์ ทำความเข้าใจธุรกิจที่หลากหลายมิติสามารถใช้ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ค้นหาประเด็นที่น่าสนใจของธุรกิจ ต้องสามารถพัฒนาความสามารถในการคิด ระบุประเด็นสำคัญ ตั้งคำถาม ออกแบบและแปลผล การหา Insight และช่วยวางแผนกลยุทธ์และนวัตกรรมของธุรกิจ จัดการและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ในองค์กรเข้าด้วยกัน เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ (วัทยา พรพิพัฒน์กุล, 2561)

7. จรรยาบรรณทางวิชาชีพ นักบัญชียุคดิจิทัลนอกจากมีความรู้ความสามารถแล้วจะต้องมีจรรยาบรรณทางการบัญชีในการปฏิบัติงาน 6 ประการ คือ ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การเก็บรักษาความลับ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562)

นอกจากการเพิ่มสมรรถนะของผู้ทำบัญชียุคดิจิทัลให้สอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพแล้วสิ่งที่สำนักงานบัญชีคุณภาพควรคำนึงถึง คือ การควบคุมภายในของระบบสารสนเทศที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การควบคุมทั่วไปของเทคโนโลยีสารสนเทศที่นโยบาย

และระเบียบปฏิบัติที่ใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสภาพแวดล้อมของระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งระบบงานสารสนเทศต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของระบบงาน ส่วนที่ 2 การควบคุมเฉพาะระบบงาน เพื่อการควบคุมการเข้าถึงระบบหรือข้อมูล การควบคุมการนำเข้าข้อมูล การควบคุมเกี่ยวกับการประเมินผล การควบคุมเกี่ยวกับการเสนอข้อมูลออกภายในระยะเวลาที่เหมาะสมและเมื่อปี 2019 COBIT (Control Objectives for Information and Related Technology) ได้รับการปรับปรุงเนื้อหาโครงสร้าง แนวคิดและแนวทางปฏิบัติ จาก COBIT เพิ่มเติมโดยมาตรฐาน COBIT มีจุดประสงค์สร้างความมั่นใจว่ามีการใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดเกิดความสมดุลระหว่างความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับผลตอบแทนการลงทุนของระบบสารสนเทศ COBIT ยังเป็นแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติ (Framework) ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อการควบคุมภายในที่ดีด้านเทคโนโลยีขององค์กร ดังนั้นการดำเนินงานของสำนักงานบัญชียุคดิจิทัลต้องคำนึงถึงการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศตามกรอบแนวคิด COBIT ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชื่อมโยงการดำเนินธุรกิจเข้ากับงานเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากธุรกิจมีวัตถุประสงค์จึงมีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน โดยต้องมีการกำกับดูแลข้อมูลสารสนเทศให้มีการควบคุมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในสำนักงานบัญชีเป็นไปอย่างถูกต้องและส่งผลต่อการมีประสิทธิภาพในการให้บริการ

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล สำนักงานบัญชีต้องมีความพร้อมในทักษะภายใต้การเพิ่มคุณภาพ 3 ด้าน ทางด้านคุณภาพข้อมูลทางบัญชี คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี และสมรรถนะนักบัญชียุคดิจิทัล ดังรูปภาพที่ 1



รูปภาพที่ 1 การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานบัญชี คุณภาพเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพยุคดิจิทัลที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา นั้นสำนักงานบัญชีควรเตรียมความพร้อมด้านคุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชีไว้รองรับความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่นำมาใช้สำนักงานบัญชีเพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวม จัดระบบ ออกแบบสารสนเทศทางการบัญชีให้มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์การบริหารของสำนักงาน ขณะเดียวกันสำนักงานควรเตรียมความพร้อมด้านคุณภาพข้อมูลทางบัญชีควบคู่ไปด้วยเนื่องจากสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพที่ประมวลผลข้อมูล รายงาน วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่ดีนั้นต้อง

สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินและมาตรฐานการบัญชีเพื่อการนำเสนอรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ ขณะเดียวกันคุณภาพด้านสมรรถนะนักบัญชียุคดิจิทัลก็เป็นกลไกสำคัญยิ่งในการผลักดันให้สำนักงานก้าวไปสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพได้ เพราะเมื่อนักบัญชีมีทักษะความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญมีการอบรมพัฒนาตนเองในวิชาชีพบัญชีและความรู้ด้านอื่นหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอมีทักษะในการวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านวิชาชีพบัญชีตามข้อกำหนดกฎหมายและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายมีคุณภาพโดยเฉพาะการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีในการนำเทคโนโลยีเข้ามาออกแบบระบบงานและเลือกเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานด้วยความคิดสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองการให้บริการแก่ลูกค้าอันเป็นแนวทางการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสำนักงานบัญชีคุณภาพให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น

2. การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน สำนักงานบัญชีคุณภาพให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพยุคดิจิทัลอาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สูงสำนักงานบัญชีควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณต้นทุนประสิทธิภาพของอุปกรณ์พกพาทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพในนางของสำนักงานบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานที่กำกับดูแล

สรุป

การก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยให้ประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพบัญชีจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเนื่องจากระบบงานด้านบัญชีจะเป็นระบบออนไลน์ ลูกค้าจะเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่ ทุกเวลา ผ่านเครื่องมือหลากหลาย เนื่องจากการบริการจะผ่านระบบออนไลน์ Mobile, Laptop หรือ PC การจัดเก็บข้อมูลจะทำให้ประหยัดต้นทุนประหยัดเวลาและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมต่างๆ จะมีการ update โดยอัตโนมัติไม่ต้องกังวลกับการลงทุนเพิ่มในการ upgrade ซอฟต์แวร์ต่างๆ บทบาทของนักบัญชีจะเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงเป็นความท้าทายของสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลในการก้าวให้ทันการ



เปลี่ยนแปลงเพื่อการนำเสนอบริการแบบใหม่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก Big data การบริการที่ช่วยให้ลูกค้าพัฒนาไปสู่ Cloud computing การให้คำปรึกษาและแนะนำทางธุรกิจและการจัดทำรายงานทางการเงินของธุรกิจ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสำนักงานและลูกค้า ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานบัญชีต้องเร่งเพิ่มศักยภาพทางด้านบริการวิชาชีพบัญชีให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาสำนักงานบัญชีคุณภาพที่ต้องการยกระดับการดำเนินงานของตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อมุ่งสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัลโดยสร้างแรงผลักดันให้สำนักงานบัญชีนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดทำบัญชีแบบดั้งเดิมให้ก้าวสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพดิจิทัล โดยเพิ่มคุณภาพของสำนักงาน 3 ด้าน คือ คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี และสมรรถนะของนักบัญชียุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาการบริการของสำนักงานบัญชีให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพภายใต้โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงก้าวทันกระแสยุค Digital Economy ของประเทศในอนาคต

4

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2563). การรับรองสำนักงานบัญชีคุณภาพ. (23 เมษายน 2563) สืบค้นจาก https://dbd.go.th/news_view.php?nid.
- ฐปนพรรณ นุททาญจนกุล. (2560). ผลกระทบและการเตรียมความพร้อมของนักบัญชีไทยต่อปัญญาประดิษฐ์. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์. (2563). กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เร่งยกระดับสำนักงานบัญชีคุณภาพ162 แห่ง เป็นสำนักงานบัญชีดิจิทัล. (7 มกราคม 2563) สืบค้นจาก http://www.matichon.co.th/news-onitor/news_1870580.

- พัชรินทร์ ใจเย็น กฤษฎา มณีชัย ฉัญลักษณ์ ศรีงิณี และ ณิชวรัชต์ บุญภาพ. (2560). นักบัญชีกับเทคโนโลยียุคปัจจุบัน. *Journal of Pacific Institute of Management Science*, 3(1), 196-207.
- วิฑธยา พรพิพัฒน์กุล. (2561). CGMA, *Building a better business, together : Welcome to finance business partnering, 2018*. Raef Lawson, *Management Accounting Competencies : Fit for Purpose in a Digital Age?*. (4 ตุลาคม 2561) สืบค้นจาก <https://bangkok-audit.com>.
- ศุภร์ศศิพรรณ วงศ์ประเทศ. (2561). *ความพร้อมของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของสำนักงานบัญชีในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร*. (23 เมษายน 2564) สืบค้นจาก <http://www.ba-abstract.ru.ac.th>.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561). *มองปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ให้เป็นโอกาส*. (22 เมษายน 2564) สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/PqonmO5Epr.pdf>.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน*. (5 ธันวาคม 2563) สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/94713>.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี*. (2 พฤศจิกายน 2563) สืบค้นจาก <http://www.fap.or.th/> มาตรฐานวิชาชีพบัญชี/มาตรฐานการศึกษาและเทคโนโลยี.html.
- สุชาติ กรวิทยา ศิลปะ. (2559). *นักบัญชีกับประเทศไทย 4.0*. (2 ธันวาคม 2563) สืบค้นจาก http://www.fap.or.th/images/column_1477650726/Thailand%204_0.pdf.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (อ้างใน Borworn.). (2560). *ประเทศไทย 4.0 อะไร ทำไม่และอย่างไร*. (20 ตุลาคม 2563) สืบค้นจาก <http://www.drborworn.com/articledetail.asp?id=16223>.



โสธรดา เลิศอาภาจิตร. (2563). *กรมพัฒนาผู้ประกอบการค้าปลีกโฉมสำนักงานบัญชีไทยสู่ Digital Accounting Firm*. (10 กรกฎาคม 2563) สืบค้นจาก : http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=469404627&filename=index.

อุเทน เลาน้ำทา และ นิภาพร อบทอง. (2560). ความสามารถของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์กับความได้เปรียบด้านข้อมูลทางการบัญชี ของธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. *WMS Journal of Management Walailak University*, 6(3), 20.

Astrachan. (2010). Strategy in family business : Toward a multidimensional research agenda. *Journal of Family Business Strategy*, 1(1), 6 – 14.

DeLone, W. H. & McLean, E. R. (2003). The DeLone and McLean Model of Information Systems Success : A Ten-Year Update. *Journal of Management Information Systems*, 19(4), 9-30.

Seung Hwan Kang & Jira Yammeesri. (2013). Impact of accounting information systems and internal control. *UTCC International Journal of Business and Economics (UTCC IJBE)*, 9(1), 7-9.